

Педагошка и школска документација и евиденција

Аутор: Маријана Вељковић
ИАС Техника и информатика, 2012/2013
Факултет техничких наука, Чачак
e-mail адреса marijana.veljkovic@gmail.com
Ментор: др Жељко Папић, ванр. проф

Анстракт – Педагошку и школску документацију чине сви планови и евиденције о току и евалуацији процеса, а шире гледано и избор продуката наставног процеса који поткрепљују сазнања о његовим исходима. Најважнији скуп службених докумената садржан је најчешће у разредној књизи.

Кључне речи – школска документација; педагошка документација; школска евиденција

1 Увод

Педагошку и школску документацију чине сви планови и евиденције о току и евалуацији процеса, а шире гледано и избор продуката наставног процеса који поткрепљују сазнања о његовим исходима. Најважнији скуп службених докумената садржан је најчешће у разредној књизи.

У Закону о основама система образовања и васпитања стоји основе о евиденцији и јавним исправама и то „Установа води прописану евиденцију и издаје јавне исправе, у складу са посебним законом. Установа води базу података у оквиру јединственог информационог система просвете. Лични подаци уписани у евиденцију прикупљају се, обрађују, чувају и користе за потребе образовно-васпитног рада и достављају министарству надлежном за послове образовања за обављање законом утврђених послова. Сви видови прикупљања, обраде, објављивања и коришћења података спроводе се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности. За потребе научноистраживачког рада и приликом израде статистичких анализа, лични подаци користе се и објављују на начин којим се обезбеђује заштита идентитета учесника образовања и васпитања.“¹ Педагошка евиденција и документација је ближе дата правилницима.

2 ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

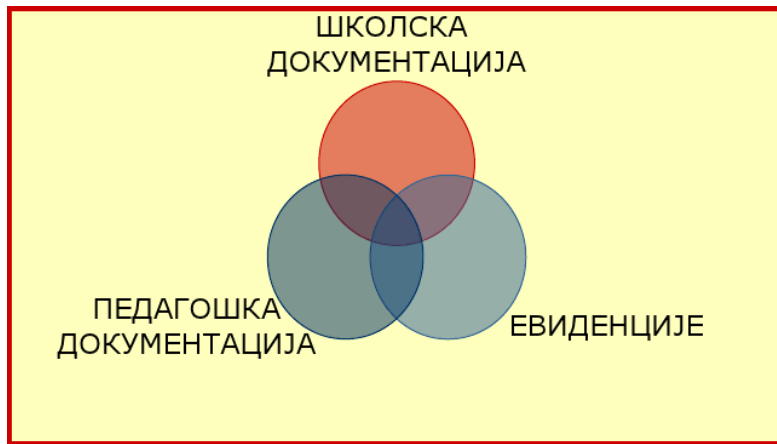
Вођење педагошке документације, иако условно не припада грађи програма, по правилу се регулише посебним правилницима, спада у значајне задатке наставника, од којих зависе његове педагошке функције. Најкраће речено, педагошку документацију чине сви планови и евиденције о току и евалуацији процеса, а шире гледано и избор продуката наставног процеса који поткрепљују сазнања о његовим исходима. Најважнији скуп службених докумената садржан је најчешће у разредној књизи.

Педагошка документација у основној школи прописана је Правилником о стручном надзору ("Сл. гласник РС", бр. 34/2012): педагошку документацију чине: план рада и припрема наставника, план рада стручног сарадника, школски писмени задатак, домаћи задатак, матурски рад, завршни рад, практични рад, писмена провера знања, радна свеска, записник стручног органа, савета родитеља, ученичког парламента и органа управљања и документација о праћењу напредовања и развоја деце и ученика.

Под педагошком документацијом, у смислу овог правилника, сматра се писана документација наставника која садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

---

¹ Закон о основама система образовања и васпитања

Слика 1. Прожимање [<https://docs.google.com/file/d/0ByZF2YbFWNd5eElZcnROdEIOSHc/edit>]

3. ШКОЛСКА ЕВИДЕНЦИЈА

Школска евиденција се прописује Правилником о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл. Гласник РС“, бр. 55/2006, 51/2007, 67/2008, 39/2011, 82/2012): матичне књиге, дневника образовно-васпитног рада - разредне књиге, евиденције о полагању испита - записника о поправним, разредним, испитима за образовање одраслих и другим испитима и евиденције о издатим сведочанствима. Евиденцију о успеху ученика на крају школске године и о подели предмета на наставнике школа води у оквиру дневника образовно-васпитног рада - разредне књиге, а евиденцију о издатим сведочанствима и другим јавним исправама у оквиру матичне књиге. Овим правилником прописује се садржај и обрасци јавних исправа које издаје школа: ђачке књижице, сведочанства о завршеној школи, односно разреду, преводнице и уверења о положеном испиту из страног језика

4. ШКОЛСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Школску документацију чине:

- Школски програм;
- Развојни план установе;
- Годишњи план рада са глобалним плановима рада наставника;
- Извештај о реализацији годишњег плана, односно о раду установе;
- Извештај о самовредновању;
- План за унапређење квалитета рада установе;
- Индивидуални образовни планови;
- Друга документа од значаја за праћење квалитета рада установе
- Статут школе
- Летопис школе
- Правилници и пословници
- Протоколи и обрасци за извештавање родитеља или сарадњу са медијима
- Веб сајт школе
- Школски лист
- Персонални досијеи
- Књига обавештења
- Књига дежурства
- Књиге сугестија и утисака (ако постоје)...
- Распоред часова обавезне наставе и ваннаставних активности
- Распоред писмених провера знања
- Распоред стручног усавршавања у установи
- Дипломе, захвалнице, плакете, награде школе²

² http://www.osmilanrakicmionica.edu.rs/media/skolska_dokumentacija_novembar_2012.pdf

5. ИСТРАЖИВАЊЕ

5.1 Предмет истраживања

Предмет овог истраживања је да се утврди какав је став наставника према педагошкој документацији, на који начин воде документацију, да ли су редовни.

5.2 Циљ истраживања

Вођење педагошке документације је дефинисана обавеза сваког наставника. Документација се води током целе школске године, а сврха вођења педагошке документације је праћење и благовремено, према потреби, кориговање планираних активности. Истраживање је спроведено са намером да утврди колико се наставници придржавају законске норме у вези вођења педагошке документације.

5.3 Хипотеза

Истраживање је спроведено под претпоставком да ће се наставници позитивно изјаснити о планирању и припремању наставе, у циљу што боље организације наставног процеса.

5.4 Методе и технике истраживања

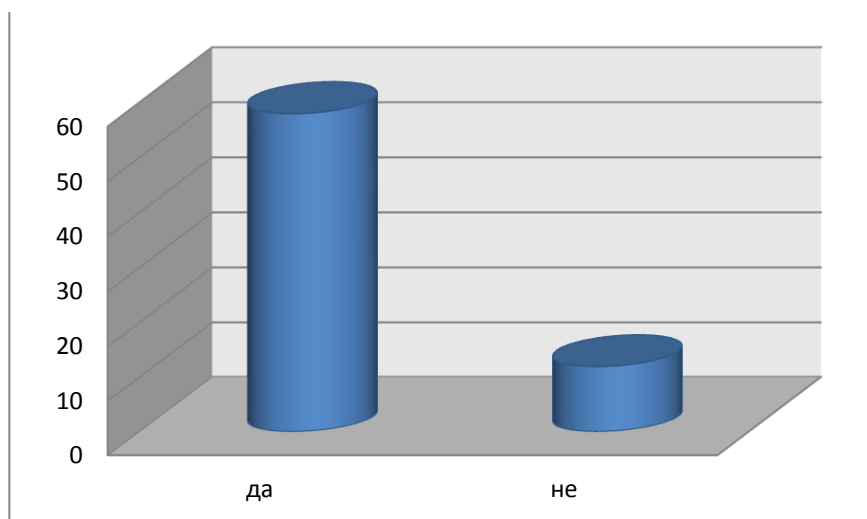
Подаци су преузети са упитника који је креирала ауторка рада. Упитник је направљен у облику исказних реченица, где се испитаници одлучују за један одговор, осим у једном питању, где се могло да се заокружи више одговора.

5.5 Узорак прикупљања

Истраживање је рађено на нивоу четири сеоске школе на територији општине Мало Црниће. Општина Мало Црниће обухвата 19 руралних насеља у којима живи око 14 000 становника. У Општини раде четири основне школе са истуреним одељењима: ОШ „Моша Пијаде“ Мало Црниће, ОШ „Дража Марковић – Рођа“ Смољинац, ОШ „Милисав Николић“ Божевац и ОШ „Ђура Јакшић“ Топоница. Школе углавном имају у сваком разреду само по једно одељење, тако да доста наставника ради у две, а неки чак и у три школе. Из тог разлога истраживање је обављено са 70 наставника, од тога 37 наставника предметне наставе и 33 наставника разредне наставе.

5.6 Резултати и дискусија истраживања

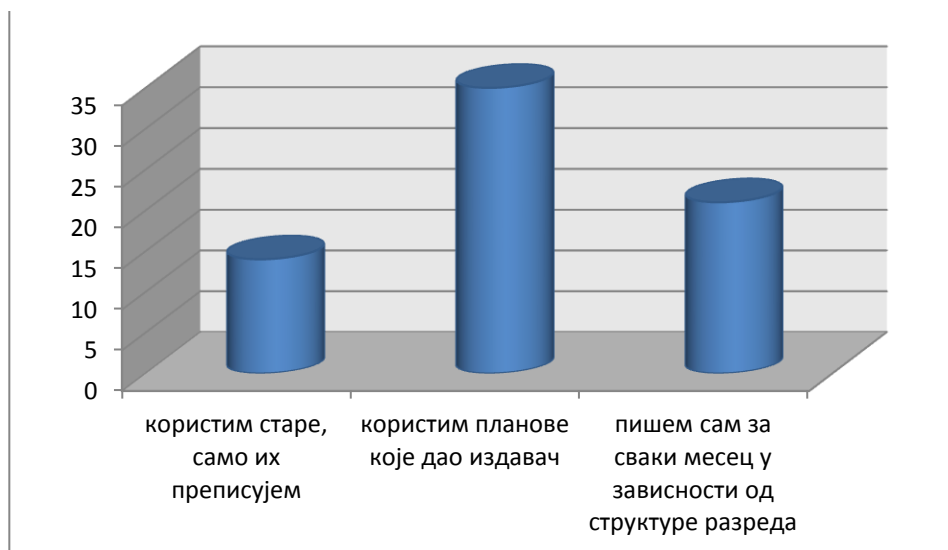
Упитником је прво истраживано да ли наставници сматрају да је педагошка документација обимна и да непотребно замара наставника.

Слика 2 - Педагошка документација је обимна и формална и непотребно замара наставнике

На основу графикана видимо да чак 82,86% наставника сматра да је педагошка документација обимна и да спутава креативност наставника. 17,14% наставника сматра да педагошка документација није обимна и то је углавном став наставника са малим радним стажом у настави.

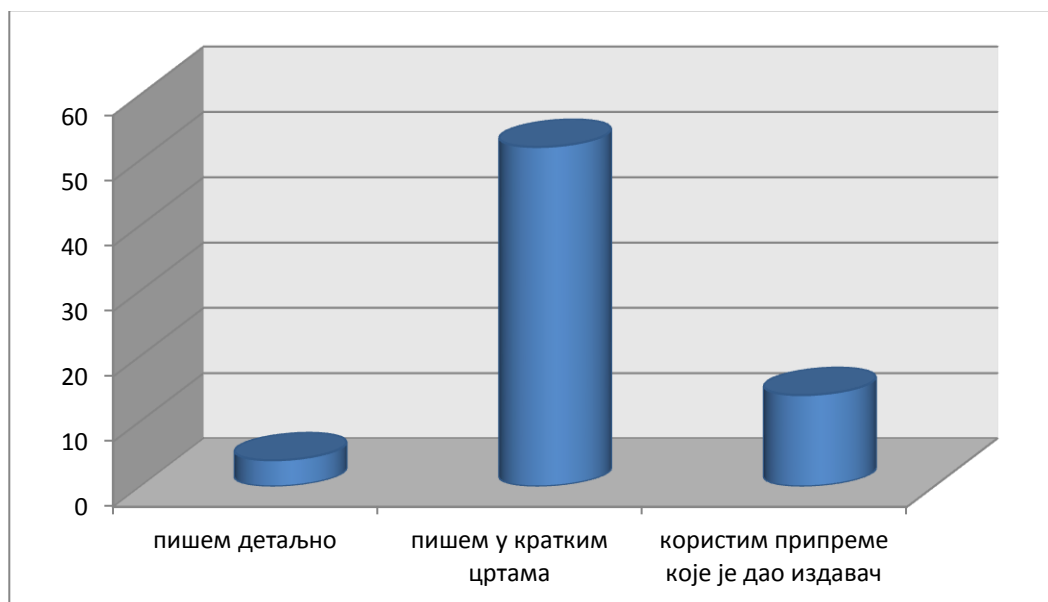
Следеће питање у анкети је било везано за оперативне планове, а понуђени одговори су били 1) користим старе, само их преписујем; 2) користим планове које дао издавач; 3) пишем сам за сваки месец у зависности од структуре разреда.

Слика3. Оперативне планове

Из приказаног графика види се да наставници најчешће користе оперативне планове које је дао издавач чак 50%, 20 % користи своје планове из претходних година, а 30% пише за сваки месец у зависности од остварености програма и структуре разреда.

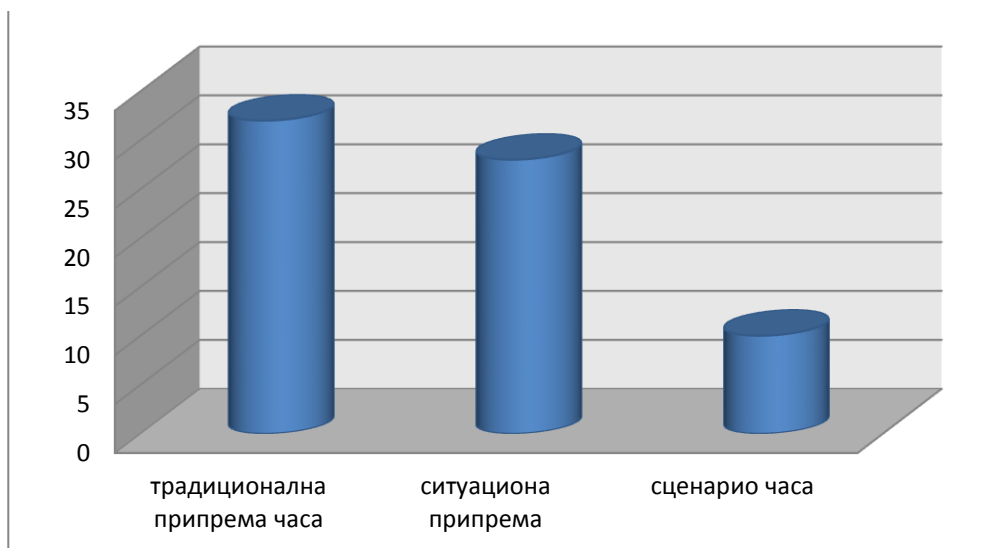
Треће питање је било у вези са дневним припремама за час, а понуђени одговори су били 1) пишем детаљно; 2) пишем у кратким цртама; 3) користим припреме које је дао издавач.

Слика4. Припреме за час

Из графика се види да највећи број наставника припреме за час пише у кратким цртама и то 74,28%, користи припреме које је дао издавач 20%, а само 5,72% пише детаљно и то су наставници који раде у настави само пар година.

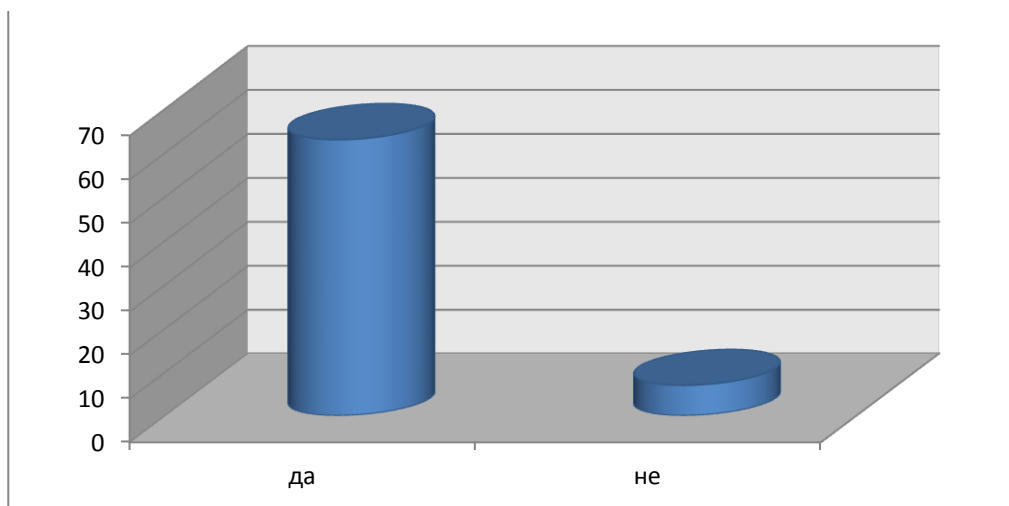
У четвртом питању наставници су одговарали коју врсту припрема за час користе: 1) традиционалну припрему за час; 2) ситуациону припрему; 3) сценарио часа.

Слика 5. При изради припреме за час користим

Са графикана се јасно види да наставници скоро подједнако користе традиционалну припрему часа 45,71% и ситуациону припрему 40%, а да значајно мањи број наставника користи сценарио часа, само 14,29%. Из разговора са наставницима дошло се до закључка да за сценарио часа је потребно много више времена.

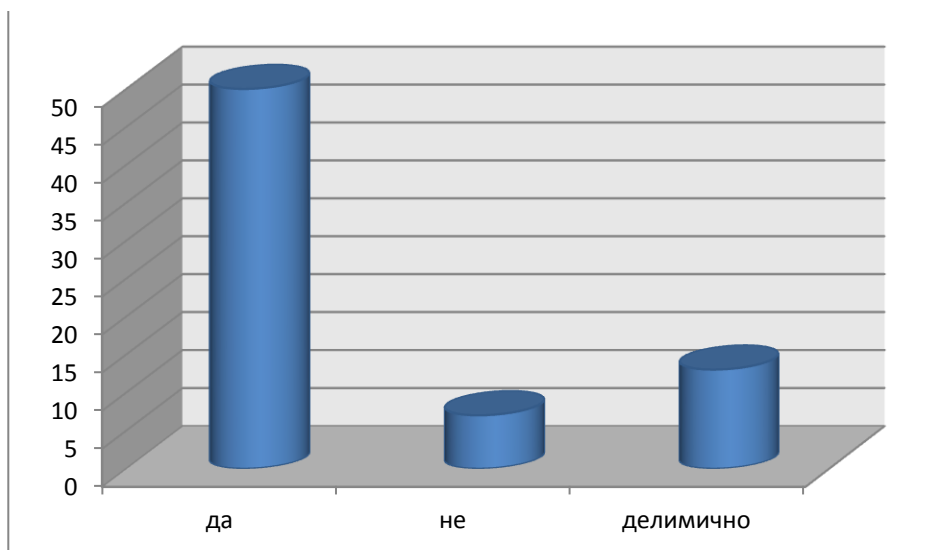
Следеће питање је било да ли користе тестове или писмену проверу знања, одговори су давани са да или не.

Слика 6. Користим тестове или писмену проверу

Као и што се види на графикону 90 % наставника је одговорило са да, а само 10% са не. Тестове или писмену проверу знања, углавном немају наставници физичког васпитања и ликовне културе. Тестови или писмена провера знања су битни као део педагошке документације, односно праћење и напредовање ученика.

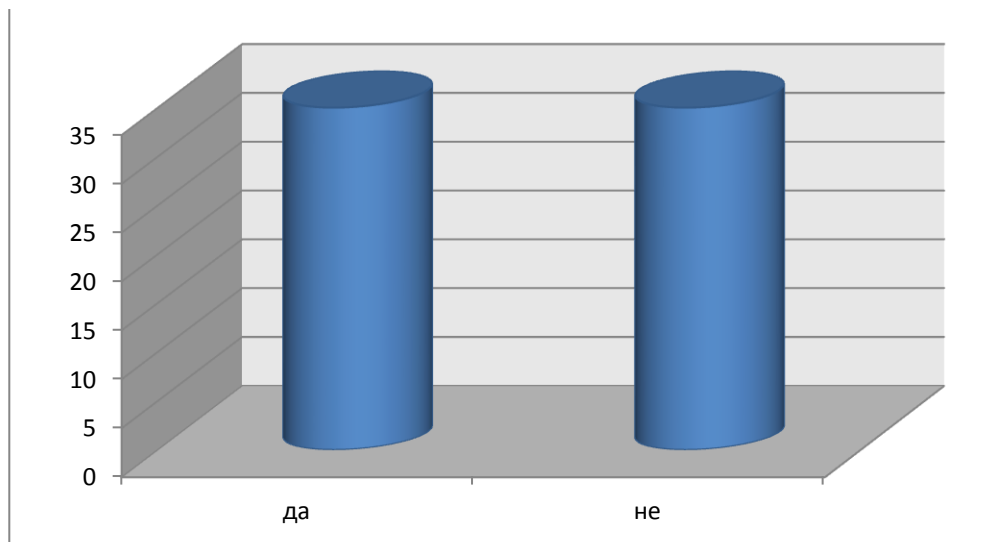
Следеће питање је било о портфолиу ученика, да ли наставници воде евиденцију о напредовању сваког ученика .

Слика7 Водим евиденцију о напредовању сваког ученика- Ученичи портфолио

Као што се види 71,42% наставника имају ученички портфолио што је веома добра пракса, а 10% нема и 18,58% имају делимично, односно имају у неком облику, али није сложено као посебан документ.

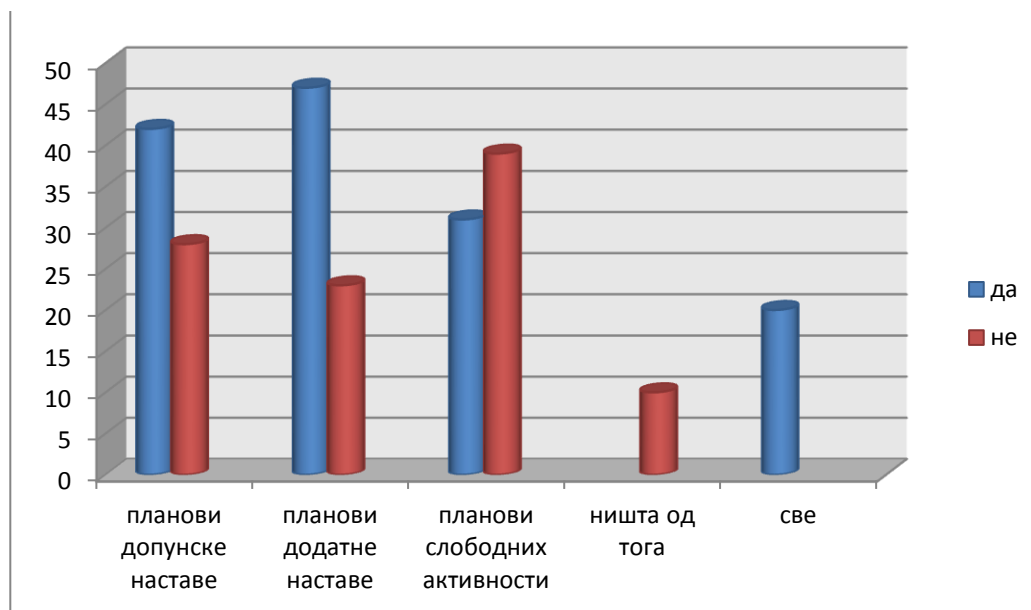
На питање да ли имају свој лични професионални пртфолио, наставници су одговарали са да и ли не.

Слика8.- Имам лични портфолио

С обзиром да је истраживање обављено у фебруару, наставници нису били у обавези да имају лични портфолио. Неки наставници су то у необавезном разговору и рекли да ће већ од марта морати да имају професионални портфолио, мада их, како кажу, имају у неком облику.

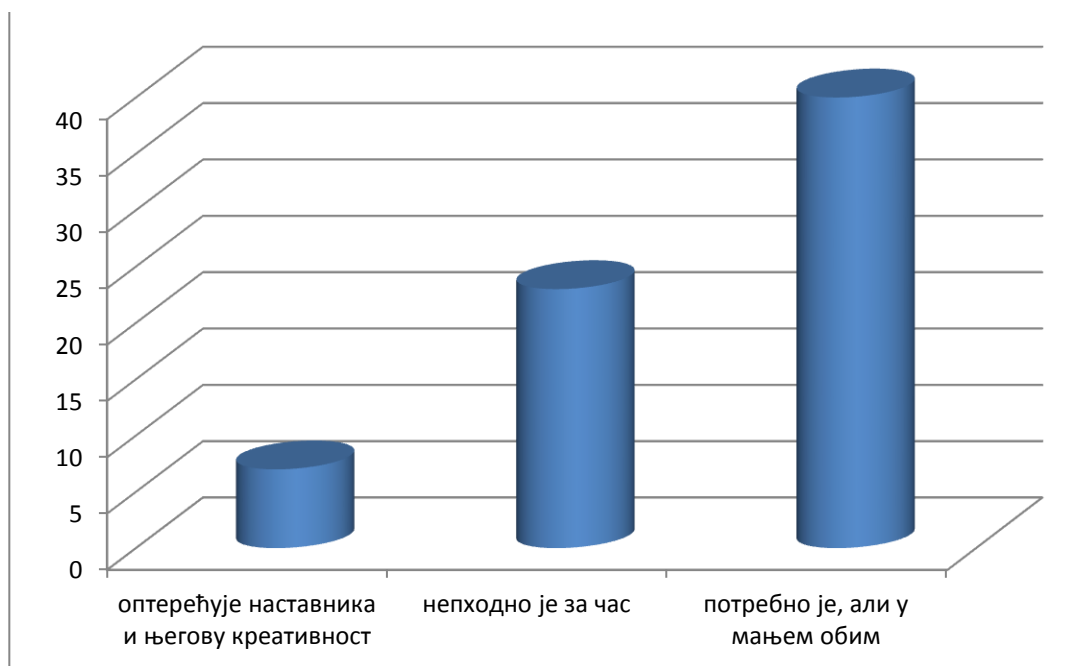
На питање о плановима допунске наставе, додатне наставе и плановима слободних активности наставници су одговарали заокруживањем једног или више одговора.

Слика9.- Израђујем

Графички приказано, виде се да највећи број наставника израђује планове додатне и то 67,14%, затим допунске наставе 60%, а планове слободних активности 44,28%. Ниједан од наведених планова не израђује 14,28% наставника, а све ове планове 28,57%. Програми допунске, додатне наставе и ваннаставних и ваншколских активности отварају ученицима широке могућности да слободно изграде и изразе своју личност, па се наставници тиме руководе, али, како кажу, ученици су све мање заинтересовани. Ови планови су, кажу, некада „само на папиру“ а да ученици долазе на допуску када добију лошу оцену, а на додатну у време такмичења.

Последње питање је било да се утврди какав је став наставника у вези планирања наставе, да ли 1) оптерећује наставника и његову креативност; 2) неходно је за час; 3) потребно је, али у мањем обиму.

Слика10.- Планирање наставе

Као што се види највише наставника, 57,14% сматра да је планирање наставе потребно, али да би требало смањити „папирологију“, 32,86% сматрају да је неходно за час и то су, углавном, наставници коју имају мањи

радни стаж. 10% наставника кажу да планирање оптерећује наставника и његову креативност и то су наставници који су при крају радног века, и њихов став је да је то само пука администрација и да умара. Пуно писања утиче на креативност наставника и да се тиме губи квалитет наставе, и између осталог, на оваква питања обично су непријатељски расположени.

6. ЗАКЉУЧАК

Истраживање је спроведено на 70 наставника, од тога 37 наставника предметне наставе и 33 наставника разредне наставе у основним школама на територији општине Мало Црниће. Током истраживања водило се рачуна о приватности наставника. Наставници су на анкетним листићима попуњавали само године радног стажа у настави, пошто је то било битно за тумачење истраживања. Педагошку документацију треба схватити као инструменти за праћење ученичких постигнућа, мада неки наставници сматрају да само обезвређује рад наставника и да ничему не служи. У истраживању се дошло до закључка да доста наставника користе оперативне планове и припреме часа које је дао издавач уџбеника, мада нису сва одељења иста, па би требало да се наставници имају своје планове зависно од карактера одељења. Ученички портфолио би требало да практикује свака школа јер се у потпуности прати напредовање ученика, у школама у којима је обављено истраживање доста наставника то ради, али би требало и више. Извештај о напредовању (форматирати на нивоу већа или установе), не само за установу и стручно веће, већ и за родитеље.

[1] 7. ЛИТЕРАТУРА

- [2] Д. Бјекић, М. Бјекић, Ж. Папић: Педагошко-методички приручник за Практичан рад будућих професора техничко-информатичког подручја, Чачак, 2009
- [3] Ж. Папић, В: Алексић: Методика наставе техничког и информатичког образовања, Чачак, 2012
- [4] <http://www.mpn.gov.rs/sajt/page.php?page=201>
- [5] <http://www.mpn.gov.rs/dokumenta-i-propisi/podzakonski-propisi/obrazovanje-i-vaspitanje/873-pravilnik-o-strucno-pedagoskom-nadzoru-sluzbeni-glasnik-rs-br-34-12-od-18-04-2012-godine>
- [6] http://www.osmilanrakicmionica.edu.rs/media/skolska_dokumentacija_novembar_2012.pdf
- [7] http://obrazovnokreativnicentar.com/media.obrazovnokreativnicentar.com/public_html/2013/03/Nastavni-materijal-Prisprema-za-cas.pdf
- [8] http://www.cep.edu.rs/public/Nastavnici_u_Srbiji_-_stavovi_o_profesiji.pdf
- [9] http://www.academia.edu/3311160/Pedagoska_dokumentacija_nevidljiva_i_vidljiva_praksa
- [10] <http://licencazarad.palankaonline.info/home>